

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, FEBRUARY – VASARIO 16, 2016 • Vol. CVII Nr. 19 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 02-15-2016

ŠIAME NUMERYJE:

Memorialinės lentos istorija – 3 psl.

Iš kelionės sugrįžus: Nikaragva (4) – 6 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Su Vasario 16-ąja, mieli lietuviai!

Dėkingumo gėlės signatarams

Prezidentė Dalia Grybauskaitė Vasario 16-osios Akto signatarų artimiesiems perdavė gėlių kompozicijas, skirtas padėti ant Lietuvos Valstybės atkūrimo akto pasirašiusių signatarų kapų.

„Vasario 16-oji mūsų žvilgsnius visada nukreipia į dvidešimt signatarų. Jų pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas apie atkuriamą Lietuvos valstybę buvo paskelbtas okupuotoje, nuniokotoje, iškankintoje šalyje. Signatarų apsisprendimas mūsų valstybei visada buvo ir bus neįkainojamas. Tai – patriotinės misijos aktas. Tai ir geriausias atsakymas į klausimą apie atsakomybę ir pareigą savo Tėvynei“, – sakė Prezidentė tradicinių iškilnių metu.

Valstybės vadovė pabrėžė, kad į tą Lietuvai reikšmingą valandą signatarai atėjo sudėtingais keliais ir visiems laikams įžengė į Lietuvos istoriją, pažadinę ir pakėlę tautą, ikvėpę jai savivarbos ir drąsos.

Prezidentė kvietė švenčiant Lietuvos valstybės atkūrimo dieną su dėkingumu prisiminti signatarų vardus.

Vasario 16-ąją Prezidentės gėlių kompozicijos padėtos ant signatarų kapų ir prie jiems atminti skirtų paminklų, prie Lietuvos gynėjų, Lietuvos kariuomenės karių memorialų, ant Nežinomo kareivio kapo, prie žuvusiųjų už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę paminklo.

Dėkingumo gėlės – Nepriklausomybės Akto signatarų atminimui. Gedimino Savickio (ELTA) nuotr.

Trispalvė, variusi į neviltį okupantus

Paslapčia, užtraukus pačias sunkiausias ir storiausias užuolaidas ant langų, kaitė puodus, ieškojo spintelėje nuo pernai metų Velykų sutaupytų dažų kiaušiniams, merkė vieną po kito tris audeklus į skirtingų spalvų vandenį, džiovė pačiose slapčiausiose namų palėpėse, dygsniavo nuvijus miegoti net savo pačių vaikus, per naktį siuvo trispalvę, o ją iškėlė Kauno Laisvės alėjoje, prie Lietuvos komunistų partijos įėjimo durų.

Garbė drąsiems.
Garbė Vasario 16-ajai.

Lietuvos Ypatingasis archyvas parengė išpūdingą virtualią parodą apie tai, kaip Vasario 16-oji buvo minima sovietinės okupacijos laikais.

Šios parodos rengėja, Lietuvos Ypatingojo archyvo, KGB dokumentų skyriaus vedėja Vilma Ektytė sako, kad medžiagą rinko ilgą laiką. Jau seniai galvojo apie tokią ekspoziciją, kurioje būtų parodyta, kaip kasmet prieš Vasario 16-ąją sukrusdavo visos Lietuvos KGB ir jai pavaldžios komunistinės valdžios struktūros, kaip padaugėdavo darbo ir taip toli gražu nenuobodžiaujantiems eiliniams skundikams bei „pareigingiems SSSR piliečiams“.

Nėra net ko aiškinti, kad ši diena sovietams buvo pati juodžiausia metų diena. Jos bijojo labiau nei bet kurios kitos šventės. Per Kūčias slampinėdavo palei langus stengdamiesi įžiūrėti, ar pro užuolaidas nepamatys šv. Komunistų besidalijančios šeimos, prieš Velykas – ar nemoko savo vaikų poteriauti... Bet prieš Vasario 16-ąją jau tikrai ne miegai rūpėjo.

Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimas sovietinės okupacijos metais buvo itin draudžiamas, tačiau slapta ši Lietuvai svarbi šventė vis tiek buvo pažymima. Suprantama, apie didesnę, masiškesnę Nepriklausomybės dienos paminėjimą nebuvo nė

Lietuvos valstybės vėliava, rankomis susiūta iš atskirų audinio juostų, nudažytų namų sąlygomis, iškelta pačioje Kauno širdyje, buvo didžiausias akibrokštas kėgėbistams ir komunistams. (Pav. 5)

kalbos, todėl saugumiečiai visas savo gausias pajėgas mesdavo stebėti, kas darosi gatvėse, įstai-gose, nenuleisdavo akių net nuo mokinių, kad kuris nepasirodytų mokykloje su „atsitiktinai“ ant mokyklinės uniformos švarkelio atlapo prikibusiais trijų skirtingų spalvų siūleliais: geltonu, žaliu ir raudonu.

Šioje virtualioje parodoje galima pamatyti dokumentus, kurie atspindi okupacinės valdžios požiūrį į Vasario 16-ąją.

Nuo pat pokario metų iki pat 1988-ųjų. Kaip žinote, 1988 metų Vasario 16-oji, minėta Vilniuje prie A. Mickevičiaus paminklo, buvo paskutinioji nelegali.

Anot Vilmos Ektytės, kad plačiai ši diena buvo minima visoje Lietuvoje, tikrai negalima teigti. Visgi represijos buvo itin griežtos, atmosfera tikrai buvo labai įtempta ir kupina įtarumo. Tačiau penkiose-šešiose vietovėse kasmet „incidentai“ visgi įvykdavo. – 9 psl.

Ar kada matėte pedantą su karšta širdimi? – Johann Caspar Lavater

Idomu, kuo Amerikos lietuviai gyveno 1918 m. vasario 16-osios dienomis, kuomet Vilniuje Lietuvos taryba paskelbė atstatanti Lietuvos valstybę, kokie buvo išeivių ryšiai su atsikuriančia Lietuva ir ką jie žinojo apie permainas savo krašte? Norėdama visa tai sužinoti, atsiverčiau 1918-ųjų metų vasario mėnesio „Draugą“ (istorinį archyvą galima rasti „Draugo“ internetiniame puslapyje www.draugas.org).

Štai 1918 m. vasario 1 d. numeris, sakykim, Nepriklausomybės akto išvakarės. Pirmajame puslapyje – žinios iš karo Europoje, – žinome, kad tuo metu ten vyko Pirmasis pasaulinis karas, o Rusijoje – bolševikų revoliucija ir suirutė. Žinių antraštės: „Vokiečių lakūnai užpuolė Paryžių“, „Amerikonų su vokiečiais susirėmimas Prancūzijoje“, „Bolševikai giriasi laimėjimais“ ir kt. Lietuviška tematika – anketa: „Ar reikalauji Lietuvai visiškos politikos laisvės – neprigulmybės? Ar norėtum, kad Lietuva susidėtų į naują uniją (į vieną valstiją) su Lenkija? Kokios valdžios formos Lietuvoje norėtumei: ar respublikos (kaip Amerikoje), ar konstitucijinės monarchijos su karaliumi (kaip Austrijoje, ar Anglijoje)?“ Skelbimas kartojamas iki kovo 9 d., o tada pateikiami rezultatai. Į pirmąjį klausimą, „Ar reikalauji Lietuvai visiškos politikos laisvės“, visi balsai (2 181) buvo atiduoti „už“. Dėl unijos su Lenkija 1 986 dalyviai atsakė „ne“, vienas buvo „už“, o 195 pasakė, kad „tokio klausimo nereikėjo statyti“. Už respubliką pasisakė 2 004 respondentai; 150 susilaikė, bet iš jų daugelis pareiškė, kad dar per anksti apie tai kalbėti; 27 pasisakė už konstitucinę monarchiją.

Toje pat vasario 1 d. laidoje straipsnis – „Mokykime vaikus mylėti Tėvynę“, o vasario 2 d. kartojamas (ir dar bus kartojamas daug kartų) kvietimas pirkti „Lietuvos atstatymo bendrovės“ šėrus, kurių vieno kaina 10 dol. Taigi šiandieninis „Draugo“ skaitytojas galėtų pasakyti, kad nieko nauja – visa tai taip girdėta ir išgyventa jų kartoje. Lietuvių išeivija ir prieš šimtą metų, ir prieš penkiasdešimt rūpinosi Lietuva, savo gimtine. Bėda buvo tik ta, kad 1918 metais ir redakcija, ir visa išeivija karo veiksmų buvo atskirta ne tik nuo savo krašto, bet ir nuo žinių apie jį (karta po Antrojo pasaulinio karo buvo atitverta „geležinės uždangos“). Iki pat vasaros apie Vasario 16-osios aktą žinių nėra. Galima suprasti – nebuvo ryšio, kita vertus, veikė ir politiniai sumetimai. Lietuvoje tuo metu tebeviešpatavo vokiečiai. Lietuvos taryba, kurią sudarė dvi dešimtys įvairių ideologinių srovių atstovų, vasario 16-ąją pasirašiusi Nepriklausomybės aktą, jį buvo paskelbusi „Lietuvos aide“, bet tas numeris vokiečių cenzūros buvo konfiskuotas ir sunaikintas. Taigi apie šiandien mums atrodanti tokį svarbų faktą tuo metu mažai kas žinojo ne tik užsienyje, bet ir pačioje Lietuvoje. O gal ir sąmoningai jis neplatintas.

„Draugas“ tuo metu dar rutulioja pusės metų se numo žinias iš Lietuvos, iš jų svarbiausia – 1917 m. rugšėjo 18–22 d. vykusį Vilniaus konferenciją, kuri dar tik numatė nepriklausomos Lietuvos sukūrimą, Steigiamojo Seimo surengimą ir išrinko Valstybės tarybą – kaip laikinąjį tautos atstovą. 1918 m. vasario 20 d. žinutėje, perspausdintoje iš „Darbininko“, Valstybės taryba jau vadinama „Lietuvos valdžia“, bet tuo pačiu kalbama apie pavojų, kad Vokietija deda pastangas „prijungti Lietuvą prie Vokietijos, pavadinant ją dėl formos neprigulminga“. Taigi niekas nebuvo tikras, kaip visa situacija išsirutulios.

Žinią apie Lietuvos Valstybės tarybos vasario 16-osios deklaraciją, skelbiančią Lietuvą nepriklausoma valstybe, matyt, blokavo ir vokiečiai, nes kitaip atsitiko su žinia apie Estijos nepriklausomybę. Va-

1918-ųjų vasaris „Draugo“ laikraštyje

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

sario 24 d. buvo paskelbta Estijos Respublikos įkūrimo deklaracija, o jau vasario 28 d. „Draugas“, remdamasis vokiečių pareiškimu, rašo: „Estonija pasiskelbė neprigulminga“. Gali būti, kad estai geriau vykdė vokiečių nurodymus, o lietuvių Valstybės taryba Vasario 16-osios akte buvo išdidžiai pareiškusį atsiribojanti nuo visų ligtolinių įsipareigojimų: „...atstatanti nepriklausomą demokratiniiais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis“.

Kovo 1 d. „Draugo“ pirmajame puslapyje akis užkliūna už antraštės „Lietuva – neprigulminga“. Pagaliau!? Deja, tai tik Vokietijos parlamento centro lyderio pasvarstymas, jog Lietuva būtų nepriklausoma, bet „amžiname sąryšyje su Vokietija“, o laikraščio 2-ajame psl. – redakcijos komentaras vis dar į ateitį – „Lietuva bus neprigulminga“.

Kovo 15 d. žinia išopenhagos: „Vokietijos šaltiniai praneša, kad „užmesta projektas sutverti neprigulmingąją Lietuvos valstybę“, „Vokietija planuoja pasisavinti Lietuvą. Šalies Tarybai uždrausta aplėisti Vilnius“.

Kovo 16 d. iš Amsterdamo: „Vokietijos vyriausybė į Lietuvos reikalavimus atsakė, kad tik tuomet Lietuvai būsianti pripažinta neprigulmybė, jei lietuviai patvirtinsią sutartį, kuri pavestų vokiečių globai šalies militarinius, muitų, geležinkelių ir piniginių kurso reikalus“... (Redakciniuose straipsniuose redakcija apgailestauja, kad „apie Lietuvą mes dažniausia sugraibstome iš angliškų laikraščių“.)

Tuo metu pačioje Amerikoje lietuviai rengiasi kovo 13–14 d. New Yorke vyksiančiam Lietuvių suvažiavimui (dalyvavo per 1 200 delegatų iš JAV ir Kanados). Vienintelis suvažiavimui tikslas – Lietuvos likimas po karo ir „priemonės apie gelbėjimą nukentėjusios lietuvių šalies“. Kovo 26 d. „Draugas“ skelbia Amerikos lietuvių visuotinio seimo rezoliucijas, ir visos jos – apie būsimos Lietuvos nepri-

klausomos valstybės kūrimą. Vienoje rezoliucijoje seimas kreipiasi į „Amerikos Suvienytųjų Valstijų Prezidentą ir visas talkininkaujančias bei neutrales valstybes ir reikalauja pripažinti: 1. Kad Lietuvos plėtojimuisi reikalinga sudaryti nepriklausomą demokratiškai sutvarkytą valstybę etnografinėmis ribomis su butinai reikalingomis ekonominiam gyvenimui korektivomis. II. Kad Lietuvos Nepri-

gulmybę užtikrintų taikos kongresas, kuriame turi dalyvauti ir Lietuvos atstovai“. Patys Amerikos lietuviai įsipareigoja finansiškai prisidėti prie Lietuvos valstybės atkūrimo – „iš savo liuosos valios mokėti mėnesines duokles Lietuvos reikalams“. (Deja, šis seimas atstovavo tik katalikams ir tautininkams, kairieji – socialistai – prie jo nesidėjo, nes pasisakė prieš Lietuvos nepriklausomybę ir už Lietuvos kelią kartu su bolševikine Rusija.)

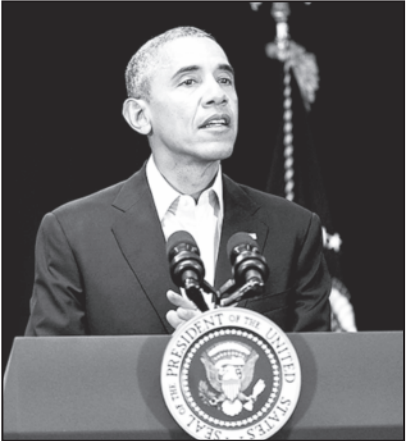
Nors iki pat vasaros, bent taip atrodo iš „Draugo“ puslapių, vis dar nėra aišku, ar išeivija žino apie Nepriklausomybės deklaraciją, bet toliau nuosekliai rūpinasi būsimos (vis dar būsimos!) valstybės gyvenimu. Štai gegužės 31 d. laidoje autorius, pasirašęs Tartyla, gvildena Lietuvos vėliavos reikalą ir prašo apie tai pasisakyti visus kitus, kuriems rūpi tautos simboliai.

Balandžio mėnesį pagaliau ima rodytis žinutės iš Lietuvos provincijos, pvz., kad krašte šeimininkauja vokiečiai, kurie lietuvius pavertė baudžiauninkais, – jie dvaruose per savaitę turi atlikti dviejų dienų lažą. Dar redakcija apsidžiaugia, kad iš Lietuvos pasiekė kovo mėn. „Tėvynės sargas“ ir „Lietuvos aidas“. Remiantis šia spauda teigiama, kad Lietuvos taryba tvirtėja, steigiasi lietuviškos gimnazijos, į Lietuvą rengiasi grįžti pabėgėliai iš Rusijos. Pagaliau birželio 21 d. numeryje oficiali žinutė – kovo 22 d. iš Vilniaus Lietuvos reikalais į Berlyną išvyko Lietuvos tarybos delegacija, kuriai vadovavo pirmininkas A. Smetona.

Šiandien mums Vasario 16-osios Nepriklausomybės aktas atrodo tarsi savaime suprantamas dalykas, bet kol jis pradėjo realiai veikti, dar turėjo nutekėti nemažai vandens. Iki tikrosios nepriklausomybės Lietuvai dar buvo tolokai – ją reikėjo atkovoti Nepriklausomybės karuose su lenkais, bolševikais ir tų pačių vokiečių sukurptais bermontininkais, bet visame tame kelyje Lietuvą lydėjo išeivija, rėmusi ne tik finansiškai, materialiai, bet į Lietuvos kariuomenę atsiuntusi ir savanorių.

B. Obama sveikina Lietuvą

Jungtinių Valstijų prezidentas Barack Obama įvertino Lietuvos indėlį remiant Rytų partnerystės šalis bei Ukrainą, tvirtindamas, jog Lietuva „išlieka pavyzdžiu“ stiprinant demokratiją ir saugumą pasaulyje. Šiuos žodžius JAV prezidentas išsakė Lietuvos vadovei Daliai Grybauskaitei Valstybės atkūrimo dienos išvakarėse atsiųstame laiške. „Primkite geriausius Amerikos žmonių sveikinimus 98-ųjų Nepriklausomybės deklaracijos metinių proga. Lietuva ir toliau išlieka pavyzdžiu, kaip stiprinti demokratiją ir saugumą globalioje erdvėje. Tvirtą Jūsų atsидavimą padėti kitoms valstybėms einant demokratijos keliu aiškiai rodo Jūsų darbas įgyvendinant ES Rytų partnerystės politiką“, – rašoma sveikinime.

Anot B. Obama, Lietuva kartu su JAV taip pat sėkmingai dirbo JT Saugumo Taryboje, kovodama su terorizmu ir skatindama taiką 2014–2015 metais. „Be to, jūs demonstravote lyderystę už jūsų valstybės ribų būdami kartu su Ukraina ir teikdami nuoseklią paramą Afganistane“, – pažymi JAV vadovas. Jis taip pat pasveikino

Lietuvos įsipareigojimą didinti krašto apsaugos finansavimą ir jau 2018 m. pasiekti NATO standartą gynybai skirti 2 proc. nuo BVP.

Vasario 16-osios proga sveikinimo laiškę Prezidentūra taip pat sulaukė ir iš Airijos, Austrijos, Portugalijos, Kroatijos, Pakistano, Kazachstano prezidentų, Japonijos imperatoriaus, Belgijos, Nyderlandų ir Saudo Arabijos karalių, Kanados generalgubernatoriaus ir kitų pasaulio šalių vadovų.

BNS

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society,

4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase: kasdien – \$340.00 • visos savaitės \$240.00

Kanadoje (USD): – metams \$390.00 • 1/2 metų \$210.00 • 3 mėn. \$110.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams \$615.00 • 1/2 metų \$315.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Kanadoje (USD) – metams \$150.00 • 1/2 metų \$120.00 • 3 mėn. \$75.00

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams \$220.00 • 1/2 metų \$120.00

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams \$70.00

Mazindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas

vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadienio priedo redaktorė –

Renata Šerelytė

rainbow.vilnius@gmail.com

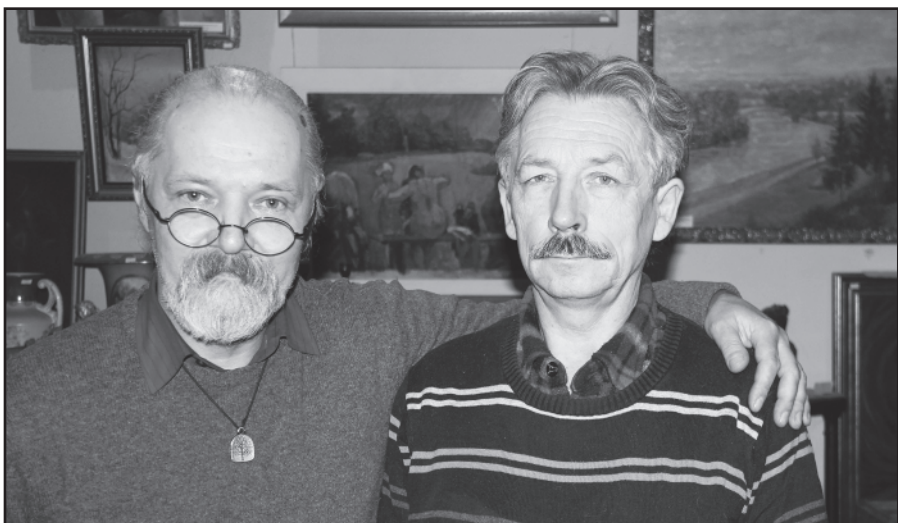
Redakcija už skelbimų turinį ir kalbą neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

Administracijos el. paštas:

skelbimai@draugas.org

administracija@draugas.org

Neįtikėtina memorialinės lentos istorija

Po dvidešimt septynerių metų. Oleg Kasperovič ir Filibertas Tamoševičius 2016 m. vasario 11 d.

ZIGFRIDAS JANKAUSKAS

(Specialiai „Draugui“ iš Vilniaus)

Pilies gatve kasdien praeina tūkstančiai miestelėnų, sostinės svečių. Prie namo Nr. 26, kuriam suteiktas Signatarų namų statusas, pritvirtinta memorialinė lenta, skelbianti, kad šiame pastate paskelbtas 1918 m. vasario 16-osios Nepriklausomybės aktas. Įkurtas muziejus, kuriame apsilanko besidomintys šiuo istoriniu faktu. Tačiau mažai kam žinoma įspūdinga pačios memorialinės lentos istorija.

Su vilniečiu Olegu Kasperovičiumi pažįstami daugelį metų. Jo sukurto autorinės miniatiūrinės kompozicijos daugelį žavi kruopštumu, formų išbaigtumu, drąsa derinant bronzą, pusiau brangius akmenis. Visuomet užbaigęs naują kūrinį, atneša meniniam įvertinimui, kritikai. Ir štai sykį jis man papasakojo istoriją, kurią perteiksiu maloniam skaitytojui.

Apie 1988-uosius metus spaudoje pasirodė straipsnis apie ketinimą atkurti memorialinę lentą prie namo Pilies g. 26, kuriame 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Taryba paskelbė Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo aktą. Kaip žinia, autorinė memorialinė lenta sovietų okupacijos metais buvo nuplėšta, dingusi. Iš žmonių atminties buvo trinama visa, kas sietina su Nepriklausomos Lietuvos istorija. Tikras stebuklas, kad ir pats pastatas nenukentėjo nei karo metais, nei sovietmečiu.

Be abejonės norėta pagal išlikusias nuotraukas atkurti kuo autentiškesnį žymaus skulptoriaus, daugelio istorinių medalių autoriaus Petro Rimšos (1881–1961) kūrinį. Ir čia staigmena – atsiliepia pats autoriaus gimnaitis Aidas Rimša, išsaugojęs memorialinės lentos gipso modelį. Jis tvirtino, kad gipsinį modelį saugojo tvirtai tikėdamas, kad Nepriklausoma Lietuva bus atkurta ir modelis bus reikalingas. Ir štai, išgirdęs per televiziją, kad ketinama atkurti memorialinę lentą ir pritvirtinti prie Pilies g. 26 pastato, jis nedelsdamas gipsinį modelį atvežė į Vilnių. Respublikinio kultūros paminklų restauravimo tresto specialistai tris savaites įtemptai dirbo, kol buvo atlieta identiška memorialinė lenta, mechanškai apdirbtas paviršius, tonuota. Prasminga, kad visus darbus atliko trijų tautybių specialistai, tai lietuvis Filibertas Tamoševičius, lenkas Oleg Kasperovič ir rusas restauratorius Nikolaj Zinovjev. Visi

Signatarų namai šiandien.

nusprendė, kad net skirtas lėšas perves į Lietuvos Sąjūdžio sąskaitą. Visiems labai rūpėjo, kad memorialinė lenta nesisuktų nuo originalios, todėl dirbo atsakingai, darbo eiga pastoviai domėjosi garsūs architektai broliai A. ir V. Nasvyčiai, gipsinio modelio saugotojas Aidas Rimša. Pirmuoju smuiku grojo Filibertas – žemaitis, tvirto būdo. Visi klausė jo. Darbo valandų neskaičiuota – darbas privalėjo būti baigtas iki 1989 m. vasario 16 d. Juk ir pritvirtinti prie pastato sienos reikėjo. Liejimas sudėtingas, masyvi bronzą, lentos svoris siekė apie 100 kg. Po atliejimo teko mechanškai apdirbti. Atsakomybė didžiulė. Nakčiai slėpdavo po lenkų tautybės sargo lova. Ir štai, 1989 m. vasario 16 d., prie pastato Pilies g. 26 pritvirtinta memorialinė lenta, primenant, kad „1918 metais vasario 16 dieną šiuose namuose paskelbtas Nepriklausomos Lietuvos Valstybės atsta-

1989 m. Vasario 16-osios iškilnėse – V. Landsbergis-Zemkalnis ir prof. V. Landsbergis. Zigfrido Jankausko nuotraukos

Filibertas Tamoševičius ir Oleg Kasperovič prie atkurtos memorialinės lentos 1989 metais. Asmeninio F. Tamoševičiaus archyvo nuotr.

Iškilmingas memorialinės lentos atidengimas 1989 m. vasario 16 d.

tymas”. Kiekvienais metais prie šiuo pastato, tradiciškai vadinamo Signatarų rūmais, susirenkame paminėti Vasario 16-osios, mūsų Tautos gražiausios šventės. Kiekvienais metais Vasario 16-oji pažymima ir ties Signatarų namais.

Tarp daugelio organizacijų vėliavų jau 25-erius metus Vasario 16-ąją matoma ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų sąjungos ir Vilniaus apskrities vėliavos. Kaip žinia laikinosios Lietuvos Vyriausybės pakviesti apginti ir tvirtinti silpnos ir ką tik paskelbtos Lietuvos Nepriklausomybės stojo savanoriai. 1918–1920 m. nepriklausomybės kovose žuvo 28 karininkai, 524 savanoriai, nuo sužeidimų, ligų mirė dar 2 006 savanoriai. Viso 2 552 savanoriai.

1926 m. buvo įkurta Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga. 1990 m. Kovo 11-osios aktas paskelbė Lietuvos Nepriklausomybę. Aukščiau-

F. Tamoševičius tvirtina memorialinę lentą prie Signatarų namų sienos 1989 m. Asmeninio F. Tamoševičiaus archyvo nuotr.

siosios Tarybos pirmininkas prof. V. Landsbergis pakvietė patriotiškai nusiteikusius Lietuvos piliečius stoti į savanorių gretas. Trečios kartos savanoriai įrodė okupantui ir visam pasauliui savo ryžtą apginti Lietuvos Nepriklausomybę. 1993 m. sausio 23 d. buvo atkurta Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga.

Ir štai po dvidešimt septynerių metų pavyksta surasti Filibertą Tamoševičių, Oleg Kasperovič. Deja, restauratorius Nikolaj Zinovjev jau iškeleliavęs Anapolin. Prie kavos puoduko sugrįžtant į tuos istorinius metus Filibertas primena, kad pats memorialinės lentos atkūrimas ir atstatymas į istorinę vietą jau simbolizavo, kad Lietuvos Nepriklausomybė vėl atkurta. Tas faktas turėjo didžiulę politinę prasmę, juolab artėjo vasario 16-oji. Tiek Filibertas, tiek Olegas kuklūs, teko klausinėti apie pačias smulkiausias detales. Atlikto darbo preciziškumą rodo ir tas faktas, kad pastato sienoje pavyko surasti užtinkuotas skyles į kurias buvo sukalti metaliniai tvirtinimo elementai. Viskas atitiko milimetro tikslumu.

Šaunūs meistrai, aukščiausios kvalifikacijos specialistai ir po dvidešimt septynerių metų abudu tvirtai įsitikinę, kad pasielgė kaip savo tėvynės patriotai. Tad mielas praeivi, žvelgdamas į memorialinę lentą ant Signatarų namų prisimink tuos kuklius aukščiausiosios kvalifikacijos specialistus, kurie nesaugiomis tomis atmintinomis dienomis, negailėdami laiko, jėgų atliko pareigą Tėvynei.

Zigfridas Jankauskas – Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Vilniaus apskrities skyriaus narys

TELKINIAI

Galerijoje „Siela“ Rūta Šepetys pristatė savo knygą ir nuoširdžiai bendravo su būsimais jos skaitytojais. Jono Kuprio nuotraukos

Rūtos Šepetys knygos pristatymas

NERINGA SMILGYTĖ

Vasario 6 d. „Sielos“ galerijoje, Pasaulio lietuvių centre, vyko tarptautinio pripažinimo sulaukusios lietuvių kilmės rašytojos Rūtos Šepetys trečiosios knygos „Salt to the Sea“ („Druska jūrai“) pristatymas.

Kiekvienas iš mūsų turi savo herojus. Jeigu manęs šiandien paklaustų, kas yra mano „penki herojai, Rūta būtų viena iš jų“, – taip susitikimą su knygos autore pradėjo LR generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas. Nors kalba buvo trumpa, M. Gudynas negailėjo šiltų žodžių romano autorei. „Žmogaus orumo ambasadorė“, – tai dar vienas jai skirtas konsulo epitetas.

Po pristatymo nugriaudėjus plojimams ir Rūtai užlipus ant pakyls, laikas tikrai neprailgo – iškalbi autorė greitai prikaustė gausiai susirinkusiųjų dėmesį. Padėkojusi visiems už apsilankymą, rašytoja trumpai papasakojo apie pirmąsias savo knygas.

Pasak Rūtos, 2011-aisiais išėjęs istorinis roma-

Rūta Šepetys ir konsulas Marijus Gudynas su Maironio mokyklos mokiniais

nas „Between Shades of Gray“ („Tarp pilkų debesų“) tapo „New York Times“ laikraščio bestseleriu ir yra išspausdintas 44 šalyse, 33 kalbomis. Amerikoje knyga yra įtraukta net į 25 valstijų privalomąjį, mokyklai skirtų skaitinių sąrašą. Pagal šią knygą jau yra pradėtas kurti filmas.

Antroji Rūtos knyga, „Out of the Easy“ („Nelengvu keliu“), išėjusi 2013-ais metais, taip pat pateko į „New York Times“ bestselerių sąrašą. Nors abi knygos sulaukė populiarumo visame pasaulyje, autorė įsitikinusi, kad didelę sėkmės dalį jai atnešė būtent lietuviai.

Kai kartą jos kažkas užklausės, kodėl pasakojimas apie Sibire badaujančią lietuvaiteį pateko tarp pačių perkamiausių knygų, autorė nedvejodama at-

sakiusi: „Viskas dėl mano tautiečių, jie visiems apie tai pasakojo ir visada mane palaikė, jie yra geriausi mano rėmėjai“.

Panašu, kad ir naujausias Rūtos romanas nepristigs lietuvių palaikymo – į pristatymą atvežtos knygos buvo išgraibstytos dar nesibaigus renginiui. Kai kurie skaitytojai nešėsi po tris ar keturis prie įėjimo nupirktus knygų egzempliorius. Pasidomėjus, kam tiek daug, neslėpė: „Su autorės įrašu bus labai gera dovana ir vaikas, ir tėvams, ir anūkams“.

„Salt to the Sea“ – paaugliams skirtas, tikrais istoriniais įvykiais paremtas romanas. Rūtos aprašytas pasakojimas nukelia skaitytojus į 1945 metų žiemą vykusią vieną didžiausių laivininkys-

Rašytoja pasirašė „Draugas News“ numerį, kuriame buvo išspausdinta gimnazistės Gabrielės Gedo recenzija.

Daug buvo norinčių nusifotografuoti kartu su rašytoja Rūta Šepetys.

Atsinaujinimo turime siekti

RAMUNĖ LAPAS

„Gavėnia – 40 dienų į atsinaujinimą“ – pasitiko užrašas ekrane pirmojo gavėnios sekmadienio pamaldoms į Tėviškę besirenkančius parapijiečius.

Meilė yra tai, ką tu duodi, tai – „aš padarysiu viską dėl tavęs“, aiškino kunigas Liudas Miliauskas sekmadieninės mokyklėlės vaikams, tradiciškai prieš pamaldų pradžią sukvietęs juos prie altoriaus trumpam pokalbiui ir bendrai maldai. Pirmojo gavėnios sekmadienio liturgija ir Lietuvos Nepriklausomybės paminėjimas lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje sutapo su Šv. Valentino diena. Meilės, davimo, atsinaujinimo, t. y. aktyvios, o ne pasyvios gavėnios tema kunigas išvystė vėliau savo pamoksle. Gavėnios kelionė turi būti aktyvi, sakė jis, atsinaujinimo reikia siekti. Dažnai žmonės klausia – tai ko reiktų atsisakyti per gavėnią, ką nustoti daryti... Iš tikrųjų turėtume mąstyti priešinga kryptimi – ne ką nustoti daryti, o ką pradėti. Kokį užmigusį savo sielos kampelį prižadinti, kokią naują tarnystę prisiimti... Galbūt perskaityti vėl Naująjį Testamentą, svarstė kunigas Liudas. Pasninkas turėtų būti aktyvus – toks, apie kokį kalba Pranašas Izaijas

(58:4-9): „O, kad šiandien jūs taip pasnikautumėte, jog jūsų balsas būtų išgirstas aukštybėse!“ Ne toks, „kai žmogus nusizemina, nuleidžia galvą kaip nendrė ir guli apsilvilkęs ašutine pelenuose“... Štai pasninkas, kokio aš noriu, sakė Izaijas: „...duoti laisvę pavergtiesiems, ...dalytis su alkstančiu savo duona, priglauti pastogėn vargšą ar benamį, aprengti, ką pamačius, nuoga, neatsukti nugaros saviesiems“. Kai norėsi ką nors atlikti, tada šaukis Dievo, prašyk jo pagalbos, ir jis atsišyps. Viešpats visuomet sako – „Eikim kartu“.

Tik dėl veiklos kažkas įvyksta – ne

dėl neveikimo, pastebėjo kunigas Liudas. Jis prisiminė lietuvių kovas dėl Nepriklausomybės, signatarus ir savanorius, visus tuos didžiuosius tautos vyrus, kurių darbų dėka buvo atstatyta ir sunkiose kovose apginta Lietuvos nepriklausomybė 1918 metais. Pasibaigus pamaldų liturgijai parapijiečiai žiūrėjo Vasario 16-ajai paminėti skirtą video-montažą, kurio dalį sudarė išradingai pateikta (animacija kartu su istorinėmis nuotraukomis ir piešiniais) Lietuvos nepriklausomybės kovų istorija pirmaisiais XX a. dešimtmečiais – nuo 1905 iki 1940 metų.

Tėviškės parapijos ganytojo ku-

nigo Liudo Miliausko palinkėjimas mums buvo: „Myli Lietuvą? Parodyk darbais. Galbūt tai auka, galbūt kam nors suteikta stipendija... Kartais užtenka palaikyti tuos, kurie jau kažką daro dėl Lietuvos. Net šio mažo vynuogyno – mūsų parapijėlės išlaikymas taip pat yra tarnystė Lietuvai“. Tuo pačiu kunigas Liudas klausė – kodėl tiek daug norų telieka norais, kodėl tiek daug darbų lieka neatlikta? Anot jo, tai dėl to, kad mes nesusitvarkom su trim pagundom – neatsispiriam pagundai dėl duonos (turto), pagundai dėl garbės ir pagundai užimti Dievo vietą. Gražink Dievą į pirmą vietą ir pamatysi, kiek duonos nesuvalgęs esi – pradėsi nešti ją iš namų, o ne į namus. Ir kai nieieškosi garbės, tada ji pati pas tave ateis. „Myliu“ reikia pasakyti darbais.

Kun. Liudo Miliausko pamokėlė lietuvių evangelikų liuteronų „Tėviškės“ parapijos vaikams: „Meilė“ reiškia „duoti“. R. Lapas nuotr.

tės istorijoje tragedijų – laivo „MV Wilhelm Gustloff“ žuvimą. 9 400 – apytiksliai tiek žmonių tą dieną prarado gyvybę sovietų povandeniniam laivui torpedavus „Gustloff“, kuriame buvo ir labai daug pabėgėlių iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Rytprūsių. Visoje šioje sumaištyje išradingai susipina keturių pagrindinių herojų – lietuvaitei medicinos seselės, jaunos lenkaitės, rusų kilmės meno vagies ir vokiečių jūreivio istorijos. Išitikti tragedijos jaunuoliai turi pamiršti kultūrų skirtumus, nusistovėjusias nuostatas ir padėti vienas kitam, kad išgelbėtų savo gyvybę. Knygos autorė atskleidė, kad surinkti reikalingą medžiagą ir visa tai paversti romanu, jai prireikė net trejų metų. Ieškodama su šia tragedija tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių šaltinių, Rūta turėjo apkeliauti nemažai šalių. Rusija, Lenkija, Lietuva, Vokietija – tai tik kelios jos aplankytos vietos. Rašytoja nepamiršo pridurti, kad daug naudingų dalykų ji sužinojo pasidalijusi žinia apie savo rašomą knygą „Facebook“ bei „Twitter“ paskyrose. „Kai aš ieškau istorijų, jos kažkaip pačios mane susiranda“, – taip ši fenomeną apibūdino autorė, besidžiaugdama savo skaitytojų indėliu. Nuotraukos, dienoraščiai, dokumentai, „Gustloff“ dirbusio žmogaus uniforma ir netgi originalūs, jau iš nuskendusio laivo narų ištraukti stalo įrankiai bei sargo laikrodžiai, – visi šie daiktai buvo savanoriškai atsiųsti siekiant palengvinti Rūtai romano medžiagos rinkimą.

Savo knygas Rūta skiria jaunimui

„Labai ačiū, kad suteikiate man galimybę seniai užmirštus istorinius įvykius ištraukti iš tamsos į dienos šviesą. Knygos mus sujungia – ne tik kaip pasaulinę skaitymo bendruomenę, bet ir kaip pasaulinę žmonių bendruomenę, neužmirštančią pasimokyti iš praeities klaidų. Ačiū dar kartą“, – tokiais gražiais padėkos žodžiais autorė baigė pristatymą. Tiesa, renginys tuo nesibaigė – autorės dar laukė smalsių svečių klausimai ir dar ilgesnė eilė norinčiųjų gauti parašą ant naujai išsigtų knygų. Rūta, nepaisydama, kad tai buvo jau trečias dienos susitikimas (rytą ji buvo aplankiusi Čikagos lituanistinės ir Maironio lituanistinės mokyklų mokinius), apgulti atlaikė su plačia šypsena ir mieliai bendravo su lankytojais. Knyga „Salt to the Sea“ knygynuose parduodama nuo vasario 2 dienos, o autorės kelionė ją pristatant įvairiuose miestuose tęsiasi.

LAIŠKAS

Mano pažintis su „Salt to the Sea“

Savo netrumpame gyvenime patyriau daug netikėtumų, bet vienas prieš keletą dienų, manau, viršija visus. Pas vieną didžiuliam krautuvijų rajone pasislėpusį siuvėją vežiau taisyti savo mėgstamą odinį švarką. Pakeliui pamačiau gana didelę numažintomis kainomis parduodamų knygų krautuvę. Prisiminęs „Drauge“ reklamuojamą Rūtos Šepetys vėliausią knygą „Salt to the Sea“, užsukau pasiteirauti, ar jos neturi. Turėjo. Ir dar su 20 proc. nuolaida. Be to, pardavėja man tiksliai nurodė, kaip rasti siuvyklą. Vienu šūviu nušoviau du zuikius! Dar turiu Rūtos Šepetys plačiai išgarsėjusią pirmąją knygą „Between Shades of Gray“, autografuotą jos pačios ranka. Antrąją kažkaip pražiopsojau, o šią paskutinę perskaičiau per nepilnas dvi dienas ir sunaudojau beveik pusę dėžės „Kleenex“ ašaroms ir akiniams šluostyti (turbūt tai senatvės ženklai). Galbūt todėl, kad traukiantis iš Lietuvos pačiam savo akimis teko matyti sovietų lėktuvus už puskilometro apšaudant ir bombarduojant koloną pabėgėlių Rytprūsiuose, o 1945 m. vasarį 15 km atstumu stebėti anglų ir amerikiečių aviacijos „herojiškus“ darbus virš Drezdeno. Taigi, Rūtos Šepetys romane aprašyti vaizdai vykę Rytprūsiuose ir laive „Wilhelm Gustloff“, labai realistiškai ataidi mano asmeniškuose pergyvenimuose. Nebejoju, kad daug kam iš vyresnio ar jaunesnio amžiaus „Draugo“ skaitytojų daugiau ar mažiau patyrusiems Antrojo pasaulinio karo baisumus, ši knyga turėtų patikti. Turėtų patikti ir jų vaikams bei kitiems – tų baisenybių nepatyrusiems. Tik, išpėju, kad skaitytojas, silpniau mokantis anglų kalbą, turėtų palaukti tos knygos išverstos į lietuvių kalbą. Kad sukurti tokį šedevrą autorė turėjo įdėti daug pastangų, atlikti kelionių ir patirti daug nemigo naktų. Tad baigsiu šį laiškutį jos pačios knygoje kartą ar du vartotu lotynišku posakiu: „Per aspera ad astra“ – Per kančias į žvaigždes.

Jonas Šarka
Omaha, NE

Laiškų ir nuomonių kalbos stiliaus redakcija netaiso

IŠ KELIONĖS SUGRĮŽUS

Nikaragva – nenuniokotas rojus

Tęsinys. III dalis vasario 9 d. laidoje

IV. Vandeny nas apvainikuoja mūsų kelionę

RAIMONDAS ŠENAUSKAS

Matagalpa

Matagalpa įsikūręs vidurio Nikaragvoje – tai vienas svarbiausių ekonominių šalies centrų, svarbus kavos auginimo, prekybos, perdirbimo centras, jame aktyviai vystomas turizmas. Miesto statusą gavo 1862 m. Nuo XVII a. šioje vietoje pradėtos kurti krikščioniškos misijos. Kažkada Matagalpa buvo indėnų gyvenvietė, joje gyvenę indėnai kalbėjo dabar jau išnykusia matagalpų kalba. Miestas nedidelis, įsikūręs dauboje tarp kalnų.

XIX a. joje pradėjo kurtis europiečiai, daugiausia vokiečiai. Tada Vyriausybė žemę dalijo nemokamai, nes norėjo, kad čia būtų plėtojamas žemės ūkis ir vietiniai žmonės turėtų darbo. Taip šalyje atsirado kavos ir tabako plantacijos, dideli žemdirbystės ir gyvulininkystės ūkiai. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui ir smukus ekonomikai, daugelis europiečių grįžo į Europą. Bet pasibaigus karui žmonės vėl sugrįžo prie savo ūkių.

Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, Nikaragva paskelbė karą Nacistinei Vokietijai ir konfiskavo vokiečių emigrantų turtą. Po Antrojo pasaulinio karo daugelis vokiečių jau nebegrįžo, bet vokiečių įtaka šiame regione išliko. Matyti ūkiai, kavos plantacijos, tvarkingi keliai paliko gerą įspūdį.

Apsistojame viešbutyje pas vietinius gyventojus. Mūsų kambarys su balkonu, iš kurio matyti visas miestas, nes jis pastatytas ant kalno šlaito. Kai matai puikius vaizdus iš balkono, net nesinori niekur eiti, o ir kam, ten juk gražiau nebus. Bet tenka. Vakarieniaujame vietiniame kiniečių restorane. Tiesiog įdomu, kuo jų maistas skiriasi nuo Čikagos kolegų. Pasirodo, kad beveik niekuo, gal tik produktai šviežesni ir kitokia aplinka.

Gyvenant viešbutyje apima jausmas, kad gyveni šeimoje. Matai, kaip tarnaitės tvarkosi, kaip apsilanko svečiai, žaidžia vaikai, gali naudotis jų virtuve ir tuo pačiu jaustis nepriklausomu. Šeiminkai yra pasiturintys žmonės ir sukuria savo svečiams puikias gyvenimo sąlygas. Bet mūsų tikslas – ne tiek aplankyti pačią Matagalpą, nors miestas vertas dėmesio, kiek jo apylinkes.

Negra Selva

Pradėjus aušti išvykstame į Negra Selva. Tai vokiečių šeimai priklausantis gamtos draustinis ir kavos ūkis. Jis buvo įkurtas vokiečių imigrantų 1891 metais. Nuo 1976 m. čia veikia kurortas, kuriame ilsisi ne tik turistai, bet ir pasiturintys „Nicos“ gyventojai.

Išlipę iš autobuso dar turime porą kilometrų eiti miško keliuku. Pakeliui sutinkame ginkluotą karėivį, kuris prižiūri aplinką ir saugo, kad nepageidaujantys asmenys nepatektų į teritoriją. Gaivus ir grynas kalnų oras nuteikia geriems dienos išpūdziams. Ginkluota apsauga pasitinka ir prie vartų, už apsilankymą sumokame 50 dol., užsiregistruojame ir idea-

Matagalpos miesto vaizdelis iš mūsų viešbučio balkono.

liai sutvarkytu keliu einame toliau. Teritorijos viduje – vokiška tvarka: jokių šiukšlių, augalai prižiūrėti, ežeriukai išvalyti, ant kiekvieno stulpelio pažymėta reikiama informacija. Vietiniame restorane, kuris lyg mažytė Vokietijos dalelė, atsigeriame gardžios ir puikiai patiektos kavos. Jau žinome, kad čia ir pietausime, nes viskas dvelkia prabanga, kokybe ir supratimu, kaip ruošiamas *gourmet* maistas.

Pasukame link miško, nes mūsų tikslas ir buvo pasigrožėti gamta, kuri liko nepakitusi nuo pat draustinio įsikūrimo. Aišku, tam reikėtų skirti kelias dienas, bet turime tik vieną... Gerą pusdienį klaidžiojame po mišką, pasiekiame kalno viršūnę, kur mus pasitinka jau gerai pažįstamos beždžionės ir džiumglių drėgmė. Daugėja ir purvo, puola uodai, tad nusprendžiame grįžti kitu taku. Puiki vieta gamtos mylėtojams – nors gamta aplinkui laukinė, bet takai taip sutvarkyti, lyg vaikščirotum po gražiai išpuoselėtą parką, visur pažymėtos nuorodos, tad pasiklysti nėra galimybių.

Restorane pasirodome gerokai po pietų ir truputį pavargę. Dienos nuovargį kaip ranka nuplauna puiki vakarienė. Ši vieta labai populiari – tai įrodo ant tvoros prikaltos lentelės, kuriose įamžintos šalys, kurių turistai čia lankėsi – daug keliautojų iš Eu-

ropos, Amerikos, net iš Estijos (gaila, kad neturėjome daugiau laiko įamžinti ir Lietuvos vardą).

Grįžtant sėkmingai pavyko „pagauti“ taksi ir laimingi pasiekiame Matagalpą, išvengdami ilgo ėjimo miško keliuku ir kratymosi autobuse.

Paskutinę dieną aplankome kelias bažnyčias, pastatytas XIX amžiuje, užsukame į turgų, kuris jau daug tvarkingesnis ir ne toks egzotiškas kaip Granoadoje, nusiperkame vietinės gamybos sūrio, vaisių, duonos, daržovių. Bus puikūs pietūs mūsų balkone, besigrožint besileidžiančia saule. Vakare centrinėje aikštėje vyko koncertas. Atrodo, kad visas miestas išėjo į gatves. Iki vėlumos atidarytos parduotuvės, kavinės. Beje, šokiai šeštadieniais prasideda tik kokią 11 val. vakaro, bet mums ryte anksti keltis... Laukia kelių valandų kelionė į Leoną.

* * *

Mažu autobusiuku kelionė neprailgsta. Mašinų keliuose nedaug, šalis skurdi, ir tik nedaugelis žmonių gali įsigyti automobilį. Įvažiuojame į Leoną, kaip į kokį Pietryčių Azijos miestą. Gatvėse pilna rikšų, mopedų, vėl karštis, negailestinga saulė. Apsistojame mažame viešbutyje miesto pakraštyje. Vėl nauja pažintis su nematytu miestu – miestu, kuris garsėja savo liberalizmu, politiniu aktyvumu ir sandinistų centru. Tikriausiai daugelis girdėjo apie 8-ojo dešimtmečio kovas tarp šalies vyriausybės ir sukilėlių, pasivadinusių sandinistais (generolas Augusto Sezar Sandino dar 4-tame dešimtmetyje kovojo su vyriausybėmis pajėgomis). Jo idėjos liko gyvuoti dešimtmečiais ir buvo įgyvendintos naujųjų socialistų, vadovaujamų Daniel Ortegės. 1979 metais Leonas buvo gerokai apgriautas, kai jo gatvėse vyko mūšiai tarp sandinistų ir vyriausybinės kariuomenės. Daugelis apgriautų pastatų dar ir dabar primena tuos laikus.

Nepaisant viso to – miestas, įsikūręs siaurės vakarų Nikaragvoje, vertas dėmesio. Jis garsus tuo, kad jame stovi didžiausia Centrinėje Amerikoje katedra, kurią statė 113 metų (beje, įtraukta į UNESCO saugomų objektų sąrašą), daug bažnyčių, žavi kolonijinė architektūra, daug jaunimo (1912 m. buvo įkurtas pirmasis Nikaragvos universitetas).

Miškai – ramybės oazė, kur kiekviename žingsnyje kažkas keičiasi ir atsiveria nenusakomo grožio vaizdai. Raimondo Šenausko nuotraukos

Malonu pasivaikščioti senovinėmis Leono gatvelėmis.

Likome sužavėti meno muziejumi, kuris įsikūręs keliuose senoviškuose pastatuose. Ne veltui šis muziejus laikomas vienu geriausių meno muziejumi Centrinėje Amerikoje – puikiai parinkta paveikslų kolekcija, skoningai sutvarkyta aplinka. Tokiame mieste gera pabūti kelias dienas, išsijausti į vietinį gyvenimą, pasėdėti kavinėse, pavalgyti vietinėse užėigose. Verta aplankyti Sutiava indėnų apgyvendintą priemiestį, kuris nėra labai gražus, bet įdomus istorine ir kultūrine prasme. Vienoje aikštėje dar tebestovi išlikęs senas medis, ant kurio šakos XVI a. buvo pakartas legendinis Sutiava indėnų vadas Adiakas. Kartą per metus šalia to medžio indėnai švenčia jo mirties metines.

Netoli centrinės aikštės įsikūręs Revoliucijos muziejus. Tai didelis ir apgriautas pastatas, primenantis praejusias kovas. Šalia muziejaus visada gali sutikti karo veteranų, kurie su malonumu pasidalins savo atsiminimais. Aišku, istorijos bus truputį pagražintos. Leonas buvo pastatytas truputį toliau (apie 20 mylių) nuo vandenyno, išvengiant piratų antpuolių. Ir nėra nieko geriau, kai gali per trumpą laiką atsirasti šalia vandenyno vėsos.

Las Penitas

Paskutines atostogų dienas nusprendžiame praleisti mažame žvejų kaimelyje Las Penitas. Šalia kaimelio mylių myliomis tęsiasi platūs paplūdimiai, kuriuose sutiksi tik vieną kitą žmogų. Yra tik kelios vietos tinkamos maudyti, šalia uolų, kurios pristabdo vandenyno bangas. Ko daugiau reikia po ilgos kelionės – bekraščio vandens, ramybės ir nuostabių saulėlydžių, kuriais Las Penitas garsėja.

Į Las Penitas atvykome vakarėjant. Kadangi iš anksto nebuvo užsisakę viešbučio, teko įveikti nenumatytas kliūtis. Keliuose mažuose viešbučiuose vietų jau nebuvo (tų viešbučių savininkai užsieniečiai, pabėgę nuo vakarietiškos civilizacijos tempo). Pradėjo temti, o kur miegosime – neaišku. Prasideda nakvynės paieška. Beeinant keliu staiga pamatome iškabą – baras, o prie jo baseinas. Pasirodo, kad už to baro yra visas kompleksas viešbučių. Ir tai Nigaragvoje! Viešbučio darbuotoja aprodo kelis kambarius-namelius, jie visi vienodi ir jų – apie 40. Aplinkui kabo tiek pat hamakų. Net nesitiki, kad turistai susigrūdę mažuose kambariuose pas savus, o vietiniams priklausančiame viešbutyje tokios erdvės, kambariai didesni, patogesni ir pigesni. Supranti,

ką reiškia reklama.

Staiga užklumpa tropinė liūtis, kokią 40 minučių pila be perstojo. Esame lyg ir įkalinti. Taip ir sulaukiam liūties pabaigos, besisupdami hamakuose. Pasiimame kambarį šalia sargybos posto (tai atskiras namelis su ginkluotais vyrais viduje). Tuose kraštuose mėgstama parodyti karinę jėgą, kad kam nors net minčių nekiltų apvogti ar sukelti kokią nors sumaištį. Svarbiausia sudaryti išpūdį, kad padėtis valdoma.

Dabar dienos tampa vienodos – einame pusryčiauti į mažą užėigą šalia vandenyno, užsisakę maisto, kol jį ruošia, maudomės, po to neskubėdami besigėrėdami aplinka mėgaujamės maistu. Vaizdas užburiantis ir hipnotizuojantis, aplinkui beribis vanduo, ramybė. Laikas slenka lėtai. Paskui – ilgas pasivaikščiojimas apžiūrint vietines „įžomybes“. Tai – iškabinti žvejų tinklai, apleistos vilos,

Vandenynui atslūgus čia gali išvysti ir žvejus, dorojančius savo laimikį, ir sutikti turistų bei keturkojų draugų.

įlanka, į kurią grįžta žvejai su sugautu laimikiu. Žuvies dorojimo ritualą stebi beveik viso kaimelio žmonės bei turistai, šunys ir daugybė paukščių. Naktį, dėl potvynio, įlanka prisipildo vandens ir tampa lagūna – negilia įlanka, o dieną virsta drėgno smėlio lauku. Visur sutiksi valkataujančių, bet draugiškų šunų gaujas. Vieną iš jų mes pamaitinome sausainiais, ir jau kitą dieną bevaikščiojant pajutau, kad kažkas bakstelėjo į delną – tai buvo vienas vakar pamaitinto šuns snukutis. Teko ir vėl būti dosniam.

Vandenynas nėra ramybės oazė, bet mes atradome puikią vietą maudynėms. Atoslūgio metu tarp uolų susidaro ertmės, primenančios sukūrinės vonias. Labai malonu juose pasiturkšti, skalaujant sūriam ir šiltam vandenyno vandeniui. O potvynio metu mūsų „baseinas“ dingsta giliai po vandeniu. Kiekvieno vakaro ritualas-sulčių kokteilis ir saulėlydis, -

aišku, prieš tai išsimaudžius vandenyno bangose. Dėl kažkokių atmosferos reiškinių, Las Penitas saulėlydžiai spalvoti ir išpūdingi. O po tokio gamtos stebuklo – vakariene viename iš geresnių kaimelio restoranėlių. Sutevus, skambant muzikai ir stebint vandeniu užpildytą lagūną, vakariene neprailgsta. Valgydavome porą kartų per dieną – pusryčius ir vakariene. Kai karšta, daugiau ir nesinori, o ir keli kilogramai svorio bemat ištirpsta.

Kartą į restoraną įėjo katinas ir iš karto priėjo prie mūsų stalelio. Net neabejojo, kad ką nors skanaus gaus. Tikriausiai, kolegos nuo Apoyos ežero pranešė, kad šie žmonės katėms neabejingi ir maisto negaili. Taip ir susidaro draugiška kompanija. Po sočios vakarienės – pasivaikščiojimas iki viešbučio ir poilsis hamake. Ir tokios dienos gali tęstis be galo. Sutikome žmonių, kurie, atvykę iš šaltų kraštų, čia apsigyvena ilgesniam laikui ir mėgaujasi vandenyno teikiamais malonumais – banglentininkai džiūgauja didelėmis bangomis, kai kas šokinėja per jas...

Bet viskam ateina pabaiga. Štai mes stovime ankstų rytą šalia viešbučio. Laukiame autobuso. Ilgas kelias namo – iki Leono, iš ten į Managvą, taksi iki oro uosto, persėdimas Miami, iš O'Hare oro uosto iki automobilio ir pusvalandis iki namų. Ech, geriau apie tai negalvoti. Prieš akis dar matyti vandenynas, aplinkui palmės, Dalia geria kavą. Staiga prieš mus sustoja didelis visureigis, moteris už vairo paklausia, ar ne į Leoną važiuojame. Maloni staigmena, truputį palengvinusi ilgos kelionės kančias. Pasirodo, moteris yra Kanados vokiečių, su šeima nusprendė apsigyventi Las Penitas ir įkurti savo verslą – nedidelį viešbutį su vakarietiškais patogumais. Sakė, kad Kanadoje jai atsibodo, ir, apskritai, ten labai šalta, o pabuvojus šiltuose kraštuose, taip ir traukia į juos sugrįžti...

Vis daugiau užsieniečių savo verslą kuria Nikaragvoje – jei investuoja bent 30 000 dol., valdžia suteikia pastovaus gyventojo statusą ir kelis metus nemoki jokių mokesčių. Tokiu būdu yra skatinama turizmo plėtra.

Atsisveikiname su geraširdžiais mūsų pakeleiviais Leone. Iki Managvos važiuojame be perstojo pilant lietui. Dangus apniukęs, aplinkui pilka ir niūru. Na, štai ir viskas. Atostogos baigėsi. Gamta apverkia mūsų išvykimą, o kelionės pradžioje pasitiko skaisčia saule. Kelionė – tai maža gyvenimo akimirka. Atvykstama su šypsena, išvykstama ašarojant, bet ten sugrįžtume bet kada.

Didžiausia Centrinėje Amerikoje katedra. Šventovėje palaidota daug žymių Nikaravos kultūrai nusipelnusių žmonių.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Pasaulyje darosi labai karšta

Vilnius (BNS). Pasaulis susiduria nebe su šaltuoju karu – darosi labai karšta, Miuncheno saugumo forume sakė Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė, reaguodama į Rusijos pareiškimus.

„Saugumo klausimai kyla dėl grėsmę keliančios valstybės iš išorės, ir reaguojant į ankstesnius kalbėtojus, ypač iš Rusijos, sakančius, kad pasaulis susiduria su antruoju šaltuoju karu, aš pasakyčiau, kad tikriausiai pasaulis susiduria su „karštu“ karu, nes mes matome atvirą rusų karinę agresiją Ukrainoje, atvirą karinę agresiją Sijoje. Tai jau nebe šaltasis karas, tai jau labai karšta“, – vasario 13 d. prezidentiniuose debatuose kalbėjo D. Grybauskaitė.

Rusijos ministras pirmininkas Dmitrijus Medvedevas anksčiau šeštadienį pareiškė, kad dėl įtampos Rusijos ir Vakarų santykiuose pasaulis grimzta į naują šaltąjį karą.

D. Grybauskaitė savo pasisakyme taip pat pabrėžė, jog tarptautinės institucijos turi būti ryžtingesnės ir greičiau reaguoti į besikeičiančią saugumo situaciją, nes tik taip galima užtikrinti Europos žmonių saugumą ir atstatyti

ti jų pasitikėjimą europinėmis ir transatlantinėmis institucijomis.

Lenkijos prezidentas Andrzej Duda debatuose pabrėžė, kad Lenkijai dabartinėje situacijoje svarbiausia yra stiprinti NATO pajėgumus rytinėje Europos daryje. Pasak Lenkijos prezidento, tai natūrali proceso eiga, NATO į savo gretas priėmus rytų Europos valstybes ir taip pasislinkus Aljanso išorinei sienai.

Lietuva ir kitos regiono valstybės artėjančiame NATO viršūnių susitikime Varšuvoje sieks padidinti Aljanso rotacinių karinių pajėgų ir technikos dislokavimo, regioninių oro gynybos priemonių, pagreitinoto ir efektyvaus sprendimų priėmimo mechanizmo.

Prezidentė D. Grybauskaitė Miunchene.

Neeilinė sesija – kovai su korupcija ir alkoholizmu

Vilnius (BNS) – Neeilinė sesija inicijuojantys Tėvynės sąjunga–Lietuvos krikščionys demokratai sako, jog ji bus skirta kovai su korupcija, bet kartu teikiami ir kovai su alkoholizmu skirti įstatymų pataisų projektai. Į darbų programą įtrauktos Alkoholio kontrolės įstatymo pataisios, kuriomis siūloma uždrausti alkoholiui specialių akcijų metu taikyti nuolaidas.

Konservatoriai yra išsakę siekį ateityje alkoholiu leisti prekiauti tik specializuotose parduotuvėse, stabdyti išmokų mokėjimą girtaujantiems asmenims, kurie atsisako gydytis, riboti alkoholio pardavimo laiką. Pasak Sveikatos reikalų komiteto pirmininkės pavaduotojo Antano Matulo, tam planuojama parengti visą pataisų pa-

ketą, tačiau jis jau bus siūlomas pavasario sesijai.

Neeilinės sesijos darbų programoje taip pat įrašyti „tvarkiečio“ Remigijaus Žemaitaičio pataisų projektai, kuriais siūloma girtaujantiems asmenims neskirti piniginių socialinės paramos ar nedarbo išmokos, o jei tokia mokama, nustačius girtavimo faktą nutraukti jos mokėjimą.

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, Lietuva patenka į daugiausia alkoholio suvartojančių Europos šalių trejetuką. Apie būtinybę riboti alkoholio vartojimą imta garsiau kalbėti po Lietuvą sukrėtusių nusikaltimų, kuriuos įvykdė girtaujantys asmenys.

Mokysis neutralizuoti diversines grupes

Vilnius (KAM) – Lietuvos kariuomenės ir Vidaus reikalų ministerijos (VRM) padaliniai kovą vyksiančiose pratybose „Žaibo kirtis 2016“ treniruosis kartu neutralizuoti diversines grupes. „Šių dienų konfliktai vyksta tankiai apgyvendintose vietovėse, civiliai gyventojai dažnai tampa pirmosiomis aukomis, todėl siekiant suvaldyti konfliktus kariuomenei būtina treniruotis natūralioje aplinkoje – miestuose, gyvenvietėse. Lygiai taip pat kariuomenei yra aktualu, kad gyventojai matytų, jaustų ir suprastų Lietuvos karių ryžtą ir pastangas ginant mūsų visų valstybę“, – sako kariuomenės Jungtinio štabo viršininkas brigados generolas Vilmantas Tamošaitis, vadovaujantis kovo 8–16 dienomis vyksiančioms pratyboms.

Kartu su Lietuvos kariais treniruosis Policijos departamento, Viešojo saugumo tarnybos ir antiteroristinių operacijų rinktinės „Aras“ pareigūnai, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Priešgaisrinės apsaugos ir gel-

bėjimo tarnybos atstovai. Taip pat kartu treniruosis savivaldybių atstovai, ligoninių personalas ir Lietuvos šaulių sąjungos atstovai. Iš viso šiose pratybose dalyvaus apie 3 tūkst. karių, apie 500 – pareigūnų ir apie 200 civilinių institucijų darbuotojų.

Pagrindiniai pratybų veiksmai planuojami Klaipėdos mieste. Kovo 8–13 dienomis gatvėse ir uosto akvatorijoje bus imituojami įvairaus pobūdžio incidentai. Į juos reaguos kariuomenės taikos meto užduočių operacinės pajėgos ir greitojo reagavimo pajėgos kartu su VRM padaliniais ir kariuomenės remiančiais vienetais. Klaipėdos miesto savivaldybė taip pat bus įtraukta į aktyvius veiksmus.

Kovo 15–16 dienomis paskutiniame pratybų etape bus vykdoma dalinė parengto rezervu karių mobilizacija – pašaukti karo prievolinkai turės atvykti į įsteigtus keturis šaukimo punktus Vilniuje, Kaune, Alytuje ir Utenoje.

Sankcijos prieš Rusiją dar galios

Miunchenas (ELTA) – Sankcijos prieš Rusiją galios tol, kol Maskva įvykdys visus pernai pasirašytų Minsko susitarimų punktus dėl takaus konflikto sureguliuavimo rytinėje Ukrainos dalyje, pareiškė JAV valstybės sekretorius John Kerry tarptautinėje Miuncheno saugumo konferencijoje.

„Kelias sankcijų švelninimo link yra aiškus: išvesti kariuomenę ir ginkluotę iš Donbaso, grąžinti visus

Ukrainos iškaitus, suteikti visą humanitarinę priėgą okupuotose teritorijose, remti laisvus, sąžiningus rinkimus Donbase pagal Ukrainos įstatymus ir atkurti Ukrainos kontrolę jos sienos pusėje“, – paaiškino J. Kerry.

Rusijai aneksavus Krymą ir vėliau prasidėjus ginkluotam konfliktui rytinėje Ukrainos dalyje, Vakarų šalys Rusijai įvedė sankcijas. Maskva, atsakydama į ES sankcijas, įvedė embargą prekėms iš Vakarų.

Irakas žada nugalėti „Islamo valstybę“

Miunchenas (BNS) – Irako ministras pirmininkas Haider al-Abadi pažadėjo išvaryti grupuotę „Islamo valstybė“ (IS) iš savo šalies iki šių metų pabaigos.

„Mes ketiname padaryti taip, kad šie metai būtų paskutiniai ‘Daesh’ egzistavimo Irake metai“, – sakė jis, panaudodamas arabišką IS pavadinimą.

ma.

„Teritorija, kurią mes iki šiol iki išlaisvinome, yra daugiau nei dvigubai didesnė už ‘Daesh’ anksčiau okupuotąją, – tęsė Haider al-Abadi. – Dabar esame išlaisvinę iš ‘Daesh’ beveik visas gubernijas, išskyrus Nineviją ir dalį Anbaro“.

Popiežius išdavė Ukrainos tikinčiuosius?

Kijevs (BNS) – Popiežius Pranciškus po istorinio susitikimo su Rusijos ortodoksų patriarchu Kirilu sulaukė labai aštrios kritikos Ukrainoje, kurios graikų apeigų Katalikų Bažnyčios vadovas sakė, kad tikintieji jaučiasi išduoti.

„Šiandien daug tikinčiųjų kalbėjosi su manim ir teigė, kad jaučiasi išduoti Vatikano“, – sakė Ukrainos graikų apeigų Katalikų Bažnyčios (UGAKB) vadovas Sviatoslav Ševčuk. Jis nesutinka su popiežiaus Pranciškaus ir patriarcho Kirilo deklaracija, pasirašyta Kuboje, ypač dėl raginimo „šiam konflikte dalyvaujančioms šalims būti protingoms“.

S. Ševčuk, kurio vadovaujama Bažnyčia rėmė Maidano mitingus, 2014-aisiais nuvertė Maskvos remtą

prezidentą Viktorą Janukovyčių, ir vėliau Kijevo kampaniją prieš prorusiškus separatistus Ukrainos rytuose, sakė, jog žodis „konfliktas“ yra „nederamas“, nes kiša mintį apie pilietinį konfliktą, „o ne apie užsienio agresiją prieš kaimyninę valstybę“.

Jis apkaltino Rusijos patriarchą tuo, kad jis „atvirai remia Rusijos agresiją prieš Ukrainą“.

Popiežius Pranciškus Kuboje susitiko su prieštarai vertinam patriarchu Kirilu. AFP/Scanpix nuotr.

Senatorius J. McCain: „V. Putino apetitas didėja“

Miunchenas (ELTA) – JAV senatorius John McCain netiki paliaubomis Sirijoje. Miuncheno saugumo konferencijoje jis kritikavo susitarimą dėl smurto nutraukimo pilietinio karo alinamoje šalyje, vadindamas jį neveiksmingu.

Vakarai, anot jo, nesipriešina Rusijos kariniams veiksams Sirijoje. „V. Putinas nenori būti partneris. V. Putinas nori pabėgėlius naudoti kaip politinius ginklus ir suskaldyti Vakarus“, – pabrėžė sena-

torius.

Karinio komiteto JAV Senate pirmininkas atkreipė dėmesį į Rusijos bombardavimus Sirijoje ir pareiškė, kad nepasitiki Rusijos prezidento Vladimiro Putino noru nusi-leisti konflikte. Kremliaus vadovų esą ir toliau nori remti Bashar al Assad režimą ir padaryti Rusiją esmine jėga Artimuosiuose ir Viduriniuosiuose Rytuose. V. Putino „apetitas valgant didėja“, pabrėžė J. McCain.

Ledkalnis pražudė 150 000 pingvinų

Sydnejus (Alfa.lt) – Antarktidoje iš bado nugaišo 150 000 pingvinų, nes milžiniškas ledkalnis užtvėrė jiems kelią į jūrą.

Ledkalnis B09B, kurio dydis yra 100 kvadratinų kilometrų, 2010 metų gruodį Federacijos įlankoje (Commonwealth Bay) Antarktidos rytuose užblokavo krantą. Adelės pingvinų skaičius sumažėjo nuo 160 000 iki 10 000 2013 metų gruodį.

Dėl ledkalnio pingvinai iš savo ko-

lonijos turėjo pėdinti daugiau kaip 60 km, kad rastų maisto, sako Australijos ir Naujosios Zelandijos mokslininkai. Jei ledkalnis nepajudės nuo kranto, pingvinų kolonijos po 20 metų gali visai nelikti.

Per ekspediciją 2013 metų gruodį mokslininkai rado šimtus paliktų kiaušinių bei sušalusius pingvinukų maitų.

Likę gyvi pingvinai kovojo su badu.

Pamokslo metu bendražygį prisiminė arkivyskupas emeritas S. Tamkevičius.

Kunigo kapą nuklojo gėlės ir žvakės.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

„Žemės altoriuje šventųjų kaulai guli“

Paminėtos 30-osios kunigo Juozo Zdebskio žūties metinės

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Vasario 5-ąją sukako 30 metų nuo vieno iškiliausių kovotojų už žmogaus ir tautos laisvę kunigo Juozo Zdebskio tragiškos žūties. Prieš trisdešimt metų Šalčininkų rajone įvyko avarija, kai susidūrus pienevežiui su lengvuju automobiliu žuvo J. Zdebskis ir dar vienas automobilio keleivis, trečiasis buvo sunkiai sužeistas. Avarijos aplinkybės iki šiol neaiškios, manoma, kad tai galėjo būti sovietų saugumo tarnybų, kurios nuolat sekė kunigą, darbas.

Kiekvienais metais garsiojo kunigo žūties dieną nedidelio Rudaminos miestelio Lazdijų rajone bažnyčioje, kur prieš mirtį tar-

navo J. Zdebskis ir kurios šventoriuje jis palaidotas, renkasi žmonės, atsimenantys kunigą ir didžiulius jo nuveiktus darbus. Vasario 6-ąją, šeštadienį, Rudaminoje susirinko daugybė tikinčiųjų, kunigų, vienuolių parapijiečių, svečių iš įvairių Lietuvos vietų, vadžios atstovų.

Šventas Mišias aukojo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, o jų metu pamokslą sakė J. Zdebskio bendražygis, daug metų jį pažinęs Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius. Jautrūs jo pamokslo žodžiai ir prisiminimai sugraudino ne vieną Mišių dalyvį.

Arkivyskupas emeritas sakė, kad skaudi žinia apie bendražygio žūtį jį pasiekė Permės lageryje, kur tuo metu jis kalėjo. Informacija apie žūties aplinkybes kėlė įtarimą, bet, pasak S. Tam-

kevičiaus, „šiandien susirinkome ne tam, kad išnarpliotume trisdešimties metų senumo įvykius, bet kad padėkotume Dievui už kunigą, daugelio širdyse išpaudusį neužmirštamus prisiminimus ir ne vieno gyvenimą pakeipusį nauja kryptimi“.

S. Tamkevičius prisiminė, kad kunigas J. Zdebskis jo akivaizdoje yra davęs neturto įžadą, ir didžiausias jo turtas buvo paprasti, dažnai suvargę Lietuvos žmonės, kuriuos mylėjo ir jiems pašventė savo laiką, gabumus bei visą sąmoningą gyvenimą.

„Kunigas neturėjo asmeninės sąskaitos banke, po jo mirties nerasta pinigų rašomojo stalo stalčiuose – tuose stalčiuose Lazdijų dekanas surado daug akmenėlių. Per laidotuves jis kalbėjo: „Nustebau ir atsiklaupiau prie rašomojo stalo. Mąstau, kad čia

reikėtų atvesti kiekvieną jauną kunigą, kad pamatytų ir pasidžiaugtų, kiek ‘aukso ir turtų’ turi tikras kunigas. Supratau, ką reiškia tikros kunigystės svoris.“

Kauno arkivyskupas emeritas pilnutėlėje ir labai šaltoje Rudaminos bažnyčioje pasakojo, kad J. Zdebskis dažnai vargšams ir bažnyčios reikmėms išdalindavo visus pinigus, o po to pagalbos prašydavo jo. „Kai sakydavau, kad reikia išlaikyti saiką, jis išklausydavo ir vis tiek prašydavo padėti“, – sakė S. Tamkevičius, pridūręs, jog pinigai kunigo rankose gali daug pasitarnauti sielovadoje, bet jei kunigas pamilsta pinigus, tuomet jie tampa prakeikimu ir neša didžiausius nuostolius Bažnyčiai.

S. Tamkevičius pasakojo, kad jam su J. Zdebskiu kartu yra tekę dirbti

„Apaštalas ant ratų“

KUN. JAUNIUS KELPŠAS

Taip Lietuvos tikintieji vadino šviesios atminties kunigą Juozapą Zdebskį, kurio gyvenimas sušvito kankinio auka lietuvių tautos kelyje į laisvę ir nepriklausomybę. Šių metų vasario 5 dieną sukako 30 metų nuo jo žūties. Labai džiugu, kad laikraštis „Draugas“ nutarė plačiau prisiminti šį iškilų dvasininką, tautos laisvės šauklį ir tikinčiųjų teisėms ginti komiteto narį, spausdindami visą ciklą prisiminimų iš jo tarnystės ir gyvenimo. Šis kunigas visą gyvenimą buvo persekiojamas ir jo žūtis autoįvykyje neapsiėjo be slaptųjų sovietinių tarnybų prisilietimo.

Aš džiaugiuosi, kad man teko garbė asmeniškai pažinti šį šventą žmogų ir dalyvauti jo kunigiškos misijos veikloje. Pirmą kartą kunigą Juozapą sutikau jaunų žmonių susikaupimo vakarėlyje-rekolekcijose privačiuose namuose, į kurį mane pasikvietė mano brolis Saulius. Tuo metu negalėjai to daryti bažnyčiose, nes sovietinis saugumas (KGB) persekiojo ir draudė. Ne visi klebonai išdrįsdavo tam pasipriešinti, tad geriausias kelias buvo slapti ir privatūs susirinkimai. Visus žavėjo ypatingas kunigo dvasingumas ir be-

tarpiškumas, mokėjimas perteikti Jėzaus meilę kiekvienam žmogui. Jo charizmatinė asmenybė leido Dievo dvasiai ir gerumui veikti ne tik jo, bet ir visų gyvenime. Jis į visus kreipdavosi: „vaikeliai, Dievo reikia klausyti labiau nei žmonių.“

Šiam kunigui teko dirbti įvairiose parapijose, tačiau jo apaštališka misija apėmė visą Lietuvą ir net visą Tarybų Sąjungą. Jis ne kartą buvo įkalintas už vaikų katechizaciją – taip sovietinė valdžia norėjo „natūraliai“ leisti numirti Bažnyčiai. Tačiau geri kunigai, tarp jų ir kun. Zdebskis, priešinosi neklausydami žmonių, bet klausydami Dievo siuntimo: *Tad eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones...* (Mt 28, 19). Ragavęs kalėjimo duonos jis suprato politinių kalinių auką ir sugebėdavo pasiekti juos įkalintus ir ištremtus į Rusijos platybes.

Vienas mano bičiulis, buvęs politinis kalinys, pasakojo: „Aš buvau jau tremtyje, kai vieną dieną netikėtai tarpduryje pasirodė kunigas Zdebskis, asmeniškai pabendravome, atlikau išpažintį, slapta paaukojęs šv. Mišias jis paliko man konsekruotą švenčiausiąjį sakramentą sakydamas ‘priimk vieną po kasdieninės maldos’, bet aš jam sakau, čia juk nusikaltėliai, čia keikiasi, nepagarba būtų, o tėvelis Juozas sako – ‘viskas gerai Jėzus dėl tokių ir atėjo’.“

Kai sovietinė valdžia suprato, kad „apaštalą ant ratų“ galima sustabdyti atimant iš jo vairuotojo teises, sufabrikavo bylą, kad jis vairavo išgėręs ir taip tėvelis Juozapas liko be teisių. Todėl buvo visas būrys pagalbininkų, kurie galėjo vairuoti jo automobilį, taip padėdami atlikti jo misiją. Tarp jų buvau ir aš bei mano brolis Valdas. Atlaikyti kelionių intensyvumą vienam buvo neįmanoma. Tuo metu tėvelis dirbo Lazdijų rajono Šlavantų parapijos klebonu. Kad nedarytų įtakos žmonėms kun. Juozapas negaudavo didelės parapijos, dirbo mažam bažnytkaimyje. Užtat buvo laiko aplankyti visą Lietuvą,

vedant rekolekcijas pogrindyje veikusiems vienuolynams, lankant ligonius ar tremtyje esančius vyskopus. Tuo metu Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius už neklusnumą sovietų valdžiai buvo tremtyje Žagarėje, Latvijos pasienyje, taip neleidžiant jam eiti Vilniaus arkivyskupo pareigų. (Kaišiadorių vyskupas Vincentas Sladkevičius buvo ištremtas į Paberžę ir Nemunėlio Radviliškį). Tačiau geri kunigai tam priešinosi ir klausė tikro arkivyskupo, o ne sovietinės valdžios statytinio. Todėl kelionė iš Dzūkijos pas arkivyskupą į Žagarę buvo labai dažna. Dažnai į namus grįždavome vidurnaktį, kunigas Juozapas paaukodavo bažnytėlėje Mišias ir vos numigęs kelias valandas, vėl keldavosi sakydamas – „Jauniau, pramiegosi visą gyvenimą“. Taip 5 ar 6 valandą ryto vėl leisdavomės į kitą kelionę. Buvo neįmanoma vienam vairuotojui tokio krūvio atlaikyti fiziškai. Jis dėl dažų dėžutės, dėl padrasinančio žodžio, dėl asmeninės išpažinties, tikinčiųjų teisėms ginti komiteto, ar kitų persekiojamos Lietuvoje Katalikų bažnyčios, taip pat okupuotos Lietuvių tautos rezistencijos reikalų važiavo šimtus ir tūkstančius kilometrų. Tėvelis kiekviename žmoguje matė Jėzaus veidą – ligoniai, nelaimingi, kaliniai – tai suprantama, bet taip pat – kas įdomiausia – neleisdavo pravažiuoti nė pro vieną girtuoklį. Nesvarbu, ar dieną, ar naktį, turėjome sustoti ir parvežti jį į namus. Jis sakydavo: „Tai nugirdytas ir purvinas Viešpaties veidas.“

Jei šiandien mes džiaugiamės savo tautos laisve, nepriklausomybe ir nuostabiais pasiekimais per paskutiniuosius 25 metus, turėtume nepamiršti, kas tam padėjo pamatus. Galima būtų rašyti labai daug apie šį garbingą kunigą. Aš tikiu, jog kiekvienas jį pažinęs neabejoja, jog tai šventas žmogus. Kilnus pasišventimas ir auka šio iškilaus dvasininko, tautos laisvės šauklio tegul bus mums laisvės paminklu.

Minėjimo Lazdijų kultūros centre metu salė buvo sausakimša.

Prienu melioracijos imonėje ir gyventi viename name. Kartą kunigas Juozas rado ant šaligatvio miegantį girtuoklį ir apsikabinęs jį nunešė į blai-vyklą, paaiškinęs, kad gatvėje kas nors blogo gali žmogui atsitikti, o blai-vykloje jis išmiegos ir bus sveikas. „Kunigas Juozas neskirstė žmonių, kurie geri ir kurie niekam tikę. Jam kiekvienas vargšas, alkoholikas, kaliny ir net jį persekiojęs saugumietis buvo jo brolis, į kurį žvelgė Jėzaus akimis”, – prisiminė jis.

S. Tamkevičius kalbėjo ir apie tai, kad J. Zdebskis du kartus kalėjo už vaikų mokymą religijos, o jo sekimui buvo suorganizuota visa armija seklių kolaborantų, kurie turėjo pranešti KGB bet kokią informaciją. Labai skaudus buvo KGB uždėtas kryžius, kai jis cheminėmis medžiagomis buvo nudegintas, siekiant jį visiškai sukompromituoti kaip kunigą. „Kai kuriuos kryžius kunigas Juozas ir pats užsidėdavo. Tai jo kelionės patarnauti Pa-volgio, Kazachstano ir Sibiro tikintiesiems. Tai tremtinių lankymas, nešant paguodos žodį ir Eu-charistiją, tai jo organi-zuojama pagrindžio ku-nigų seminarija ir rū-pestis religinės spaudos gaminimu ir platinimu”, – sakė S. Tamkevičius.

Po šv. Mišių jų daly-viai rinkosi bažnyčios šventoriuje prie kunigo J. Zdebskio kapo, kurį nuklojo gėlės ir žvakės. Čia skambėjo gies-mės, o tikintieji degė vis naujas žvakes, dėjo vis naujus gėlių žiedus.

Kunigo J. Zdebskio atminimo ren-ginys vėliau tęsėsi Lazdijų kultūros centre. Jo salė niekaip nesutalpino visų norinčių pagerbti ir prisiminti le-gendinį kunigą – žmonės ramstė sie-nas, stovėjo praėjimuose, koridoriuje, fojė. Minėjimo pradžioje visi klausėsi įrašo, kurio metu skambėjo energingas kunigo J. Zdebskio balsas.

Panevėžio vyskupijos vyskupas emeritas Jonas Kauneckas sakė, kad jam J. Zdebskis buvo tikras mokytojas, stebinės savo drąsa ir ne veltui sau-gumo struktūrų vadintas „Akiplėša”. Jis prisiminė tragiškai žuvusio kuni-go veiklą su jaunimu, jo organizuotas jaunimo stovyklas prie Šlavanto ežero, pasakojo, su koku pasišventimu J. Zdebskis lankydavo kareivius ka-riuomenėje ir klausydavo jų išpažinčių – Mišias jis kartais aukodavo net au-tomobilyje.

„Man teko kartu su J. Zdebskiu lankyti Sibiro vokiečius Altajaus kraš-te, Vakarų Sibire ir mačiau, su koku pasišventimu jis atlieka savo misiją. Jis buvo tikras kankinys, ir neabejoju, kad kunigas buvo nužudytas. Ačiū jums, kad mylite jį”, – sakė J. Kau-neckas.

Daug prisiminimų apie kunigą yra išsaugojusi gydytoja Birutė Že-

maitytė – „Draugas” spausdino pluoštą tų prisiminimų iš knygos „Kry-žiaus ir Meilės keliu. Prisiminimai apie kunigą Juozą Zdebskį”. Pernai gruodį laikraštyje buvo spausdinti ir kitų kunigų pažinojusių asmenų – S. Tamkevičiaus, Algirdo Patacko, Nijo-lės Sadūnaitės atsiminimai.

B. Žemaitytė šikart prisiminė, kiek daug kartų buvo kėsintasi į J. Zdebskio gyvybę ir sveikatą, kiek iš-puolių jam teko išgyventi. Prisimi-nusi, jog kunigo vaikystė buvo skaudi, jis labai anksti subrendo, gydytoja pa-citavo ir kunigo atsakymą į klausimą, jei kas nors teiraudavosi, kaip jis gy-vena – „Dėkui dievui, dar nenudėjo”.

Rudaminos bažnyčioje J. Zdebskis tarnavo prieš tragišką žūtį.

Kunigas Robertas Grigas minėji-mo metu sakė, kad jis buvo J. Zdebskio pastangomis suor-ganizuotos pogrindinės kunigų se-minarijos studen-tas. Jis stebėjosi, kiek daug didelių darbų gali atlikti vienas pasišventęs žmogus, taip pat papasakojo apie li-gonių lankymus – sunkiai sergan-čius, paguodos trokštančius žmo-nes J. Zdebskis lan-kydavo kiekvieno mėnesio pirmąjį penktadienį, eida-mas iki jų namų daugybę kilomet-rų, sunkiomis gamtos sąlygomis, per purvynus ir balas.

„Laidojant kunigą J. Zdebskį prie jo kapo aš perskaičiau poeto Kazio Bra-dūno posmus – jis buvo išleidęs poe-zijos rinktinę ‘Priešai prie Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos’. Tai buvo posmai, raginantys kovoti prieš kunigų žudymą. Šie posmai buvo skir-ti ne pačiam J. Zdebskiui, bet kitam iš-kiliam kunigui – 1981 metais po auto-mobilio ratais pastūmėtam Broniui Laurinavičiui. Jie labai tiko ir J. Zdebs-kiui:

*Kursai buvai po ratais pastūmėtas,
Kurį nakties tamsoj užmuš,
Taigoje dingęs, bet nenugalėtas,
Melskis už mus.*

*Tai kraujo antspaudas ant nepa-skelbtos bulės.
Aplenkę dangų, grįžtat į namus.
Žemės altoriuje šventųjų kaulai guli –
Melskitės už mus.*

„Man yra labai malonu matyti, kad jūsų susirinko tiek daug, kad me-tams bėgant dėmesys kunigui J. Zdebs-kiui vis auga ir didėja, jį atranda vis daugiau žmonių, jaunimo, tos kartos, kurios tiesiogiai su juo nebuvo susi-dūrusios. Labai aiškiai matome, kad kunigas, taip besąlygiškai save išdali-nęs, dabar sulaukia pelnytų gražos”, – sakė R. Grigas.

A † A DANUTĖ MARIJA VIDŽIŪNIENĖ JONIKAITĖ

mirė 2016 m. vasario 12 d.
Gimė 1929 m. liepos 17 d. Lietuvoje.
Gyveno West Lawn apylinkėje, anksčiau Brighton Park, Chica-go, IL.
Nuliūdę liko: vyras Jurgis, sūnus Ramūnas, sūnus Dainius su žmona Delia; anūkai John, Alex, Peter, Kristina, Viktorija, Maria ir Jonathan.
Priklausė Lietuvos Dukterų draugijai.
A. a. Danutė bus pašarvota vasario 18 d., ketvirtadienį, 9 val. ryto Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje, Brighton Park, kurioje 10 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios. Po šv. Mišių velionė bus palaidota Šv. Kazimiero kapinėse.
Kviečiame visus draugus, artimuosius ir pažįstamus dalyvauti laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. Donald M. Petkus, tel. 800-994-7600 arba
www.petkusfuneralhomes.com

A † A ONAI SIRGEDIENEI

iškeliavus Amžinybėn, nuoširdžią užuojautą reiškiamo jos sūnui VITUI su žmona DANUTE, šeimai, giminėms ir artimiesiems.

Ateitininkų Sendraugių sąjungos centro valdyba

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą **1-708-599-9680**

SIUNTINIAI Į VISAS EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIS

+ UKRAINA, BALTARUSIJA, MOLDOVA, RUSIJA.

PAGREITINTI ORO IR LAIVO SIUNTIMO TERMINAI

KIEKVIENA DEŽĖ NEMOKAMAI APDRAUSTA \$100

SEKITE SAVO SIUNTAS:
<http://atlanticexpresscorp.com/tracking>

Asmeninių siuntų tel.: **708-907-3000**

Siuntinių paėmimas iš namų.: **630-774-2136**

Centrinio ofiso adresas.: **8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455**

Siuntinių Priėmimo Vietos

Lithuanian Plaza 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-0666
Kunigaikščių Uželgia 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Rūta 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers 1138 S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Euras Deli 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-1290
Wonders of Nature 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1006
Excel Insurance 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700

Granitex 704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126 Tel:630-888-1838
Biomed 2 4548 N. Harlem Ave, Harwood Heights, IL 60706 Tel: 773-656-2430
Galos Caves 6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634 Tel: 773-283-7701
Real Exteriors 3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176 Tel: 847-671-1155
Biomed 360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060 Tel: 847-365-6676
Atlantic Express Chicago 7719 W. 71 St., Chicago, IL 60639 Tel: 773-434-7919
Harvest Fresh (Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Heights, IL 60004 Tel: 224-625-8331

Remkime Draugo fondą

www.draugofondas.org

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Vasario 20 d., šeštadienį, kviečiame į Ga-**
vėnijos rekolekcijas „Gailestingumas – įženg-
ti į kito chaosą“ Ateitininkų namuose Le-
monte. Rekolekcijas ves s. Ligita Ryliškytė,
SJE – Eucharistinio Jėzaus sesuo, medicinos
mokslų daktarė ir rekolekcijų vedėja,
šiuo metu studijuojanti sisteminės teolo-
gijos doktorantūros programoje Bosto-
ne. Rengia Ateitininkų namų valdyba ir Či-
kagos Akademinis skautų sąjūdis. Prašome
registruotis iš anksto el. paštu vidajon-
as@sbcglobal.net arba tel. 630-257-

8087 (Vida Maleiškienė).

■ **Vasario 21 d., sekmadienį, 1 val. p. p.**
Šv. Onos bažnytelėje (Saint Ann of the Du-
nes, 433 E. Golfwood Rd., Beverly Shores,
IN 46301) Eucharistijos šventimą atnašaus
tėvas Lukas Laniauskas, SJ. Primename, kad
Šv. Onos bažnytelėje šv. Mišios lietuvių kal-
ba atnašaujamos kiekvieno mėnesio trečią
sekmadienį. Kviečiame visus, kas gali, da-
lyvauti.

Jaunime, prisijunk prie Lietuvos piligrimų MAGIS 2016 ir Pasaulio jaunimo dienos!

Kviečiame JAV lietuvių jaunimą, nuo 18 iki 30 metų amžiaus,
prisijungti prie Lietuvos grupės dalyvauti MAGIS 2016 (liepos 15-
25 d.) ir Pasaulio jaunimo dienos (liepos 25 - rugpjūčio 1 d.)!
SUSIDOMĖJAI? Nedelsiant susisiek su Baltijos jėzuitų plėtros
raštine: lithjesuit@hotmail.com arba tel.: (630)243-6234, ir tau
bus suteikta pilna informacija. Vietų skaičius yra ribotas.
Nedelsk, registracija vyks tik iki vasario 22 dienos.

Dalyvavimas Magis 2016 ir PJD yra mokamas.
MAG+S 2016 projekto metu jaunimas dalyvaus Ignaciškuoju
dvasingumu paremtose pratybose - rekolekcijose, piligriminėse
kelionėse bei socialinėse praktikose. Programoje numatyti dva-
siniai, kūrybiniai užsiėmimai, pokalbiai su dvasiniais vadovais,
Eucharistijos šventimas, malda ir pasidalinimai. Po Magis projekto
piligrimai vyks tiesiai į Pasaulio jaunimo dienas Krokuvoje.

Baltic Jesuit Advancement Project
Lemont, IL
Facebook.com/BJAProject

#beMAG+S

**Užsakykite „Draugą“ arba „Draugas News“ ir gaukite dovaną –
du bilietus į vieną iš Čikagos teatrų.**

Daugiau informacijos suteiks „Draugo“ atstovė ryšiams su visuomene
Audronė Kižytė tel. 630-805-1404.

Brangūs pasaulio lietuviai,

švenčiame jau 98-ąsias Lietuvos valstybės atkūrimo metines.

Artėdami prie garbingo, įkvepiančio Vasario 16-osios šimtmečio, atsitiesėme,
subrendome kaip savarankiška valstybė. Praeityje — nueitas ilgas kelias į
nepriklausomybę, prieš mus — laisva ir vieninga Lietuva, nuolatos kuriama ir
stiprinama kiekvieno iš mūsų.

Laisvės kelias nesibaigia ir šiandien — juo žengiame jau būdami kitokie: drąsūs,
veržlūs, stiprūs, o prireikus pasiryžę ir vėl kartu ginti savo gimtąją šalį, mūsų Tėvynę.
Žengiame kartu turėdami drąsos svajoti apie Lietuvos ateitį ir kurti savo svajonių
Lietuvą.

Vasario 16-oji — diena, kai naujai pažvelgiame į savo valstybę ir jos vietą pasaulyje,
kai įvertiname, ką mes, lietuviai, nuveikėme per ištisą amžių, per mums skirtus
gyvenimus.

Ši diena primena, kad čia yra visų namai: tų, kurie gyvena Lietuvoje, ir tų, kurių
širdyse gyvuoja Lietuva.

Linkiu didžiutis ja ir meilės Tėvynei jausmą perduoti naujoms kartoms.

Aukštai iškėlę Trispalvės linksmai ir išradingai švęskite Vasario 16-ąją!

Viso pasaulio lietuviai, sveikinu Jus su mūsų švente!

Dalia Grybauskaitė
Lietuvos Respublikos Prezidentė

Švenčiant Lietuvos nepriklausomybės 98 metų sukaktį,

Amerikos Lietuvių Taryba sveikina ir kviečia visus geros valios
lietuvius jungtis į bendrą darbą stiprinant sunkiai iškovotą Lie-
tuvos nepriklausomybę, tvirtinant vienybės ryšius tarpusavyje
bei su broliais ir seserimis Lietuvoje, toliau kuriant Tautos vals-
tybingumą ant doros, sąžiningumo ir didžiadvasiškos aukos
pamatų.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL
4545 W 63RD STREET • CHICAGO, IL 60629
ALTCENTER.ORG

Švęskime Lietuvos Nepriklausomybę!

Tradicine tapusi Lietuvos nepriklausomybės šventė „Celebrate Lithuanian
Independence“ Čikagoje šiemet vyks kovo 13 d., sekmadienį, nuo 12 val. p.
p. iki 4 val. p. p. Navy Pier, „Crystal Gardens“ salėje.

Naujiena – galimybė pasidaryti savo nuotrauką su tautiniu kostiumu ne-
persirengiant (skaitmeninių technologijų pagalba) bei lietuviškų tautinių
kostiumų kolekcijos pristatymas. Taip pat muzika, šokiai, parodos, užsiėmimai
vaikams, lietuviškas maistas, mugė!

Norinčius pristatyti savo kūrinius, veiklą ar pardavinėti lietuvišką produk-
ciją renginio metu, o taip pat norinčius tapti šventės rėmėjais ar kitaip prie jos
prisidėti maloniai prašome apie tai pranešti elektroniniu paštu agne.vertelkaite@urm.lt arba telefonu 312-397-0383.

LR generalinio konsulato Čikagoje info